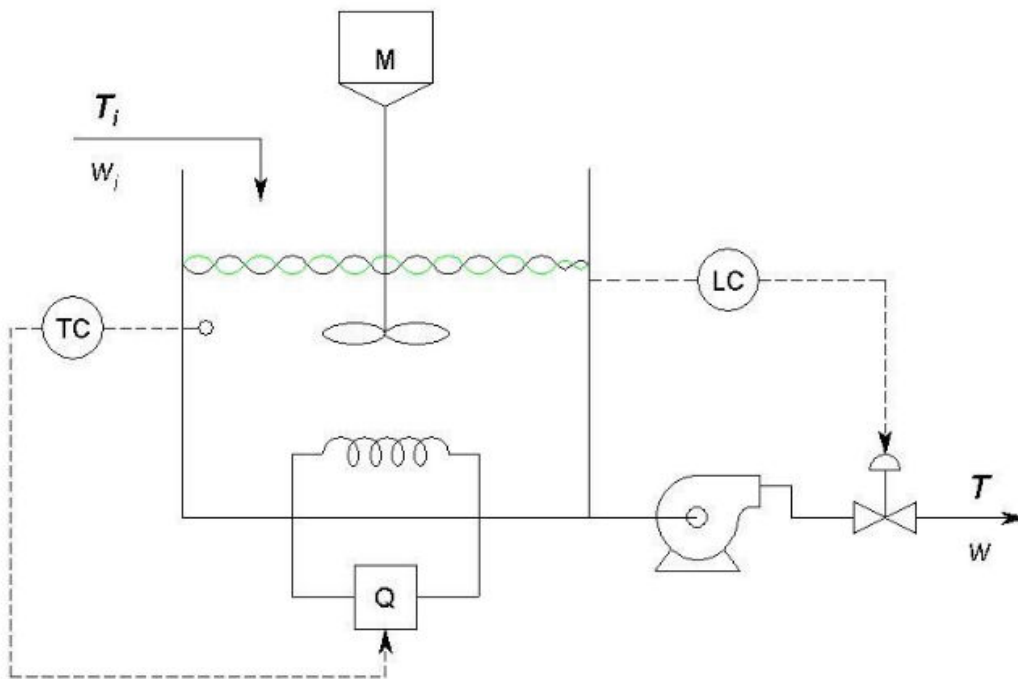

Linearyzacja

Mateusz Wójcik, 11.12.2024

Celem laboratorium jest zapoznanie się z metodą linearyzacji oraz symulacji numerycznej prostego obiektu nieliniowego zbiornika, którym zajmowano się na wcześniejszych zajęciach laboratoryjnych. Model zbiornika przedstawiono na rysunku poniżej:

Rys. 1. Zbiornik ze stałym wypływem i grzaniem. LC – level controller, TC – temperature controller.

W trakcie tych zajęć skupiono się na wyznaczaniu stanu ustalonego i linearyzacji, dlatego do opisu matematycznego modelu wykorzystano wcześniej przygotowane w konspekcie funkcje.

```
clear
```

Laboratoria rozpoczął od zdefiniowania stałych oraz zasymulowania obiektu przy użyciu metody rozwiązywania równań różniczkowych Rungego-Kutty, którą poznano w serii wcześniejszych zajęć laboratoryjnych.

Definiowanie zmiennych wejściowych:

```
T0 = 293;  
V0 = 0.04;  
w = 0.4;  
w_i = 0.4;  
Q = 12000;  
T_i = 293;
```

W celu wykorzystania funkcji ode45, w osobnym pliku o nazwie *zbiornik_stan.m* wykorzystano gotowy skrypt, który zawarty był w konspekcie i którego zadaniem jest opisanie procesu zachodzącego w modelu. Skrypt przedstawiono poniżej:

```

function dx = zbiornik_stan(t,x,wi,w,Ti,Q)
% Argumenty wej ciowe:
% t - czas
% x - wektor stanu układu
% wi - dopływ
% w - wypływ
% Ti - temperatura cieczy dopływaj cej
% Q - moc dostarczana (grzanie)
%----- zmienne stanu
-----
x1 = x(1); % obj to
x2 = x(2); % temperatura
%----- parametry
-----
C = 4200; % ciepło wła ciwe [J/(Kg*K)]
ro = 1000; % g sto [kg/m3]
%%----- równania stanu
-----
dx1 = 1 / ro * (wi-w);
dx2 = wi * (Ti - x2) / (ro * x1) + Q / (ro * x1 * C);
dx = [dx1;dx2]; % pochodne stanu
end

```

Przeprowadzenie symulacji dla stałych współczynników:

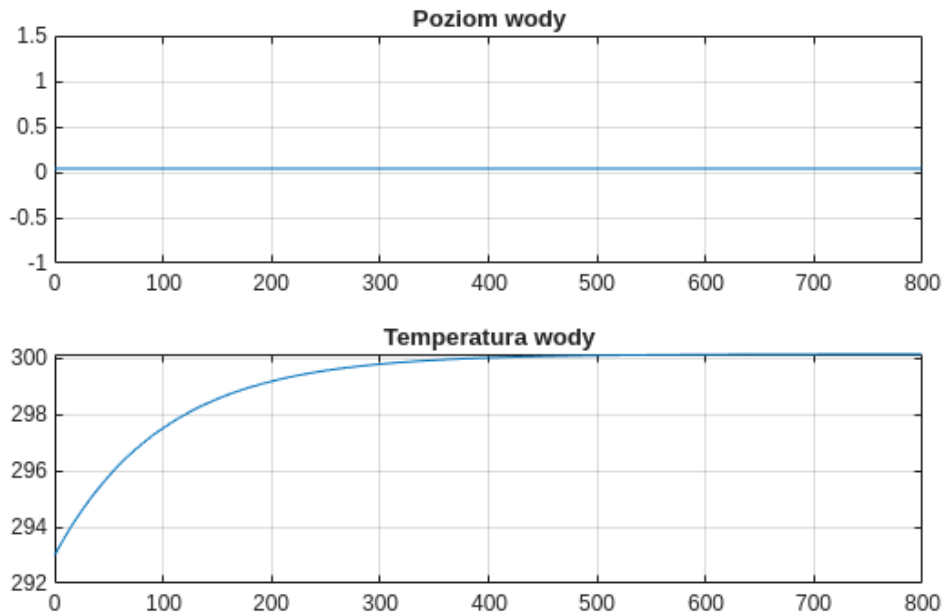
Maj c wszystkie składowe, przeprowadzono pierwsz symulacj , a jej wyniki przedstawiono na wykresach poni ej:

```

[t,xx] = ode45(@zbiornik_stan, [0:799], [V0,T0], [], wi, w, Ti, Q);

figure()
subplot(211)
plot(t,xx(:,1))
grid on
title("Poziom wody")
subplot(212)
plot(t,xx(:,2))
grid on
title("Temperatura wody")

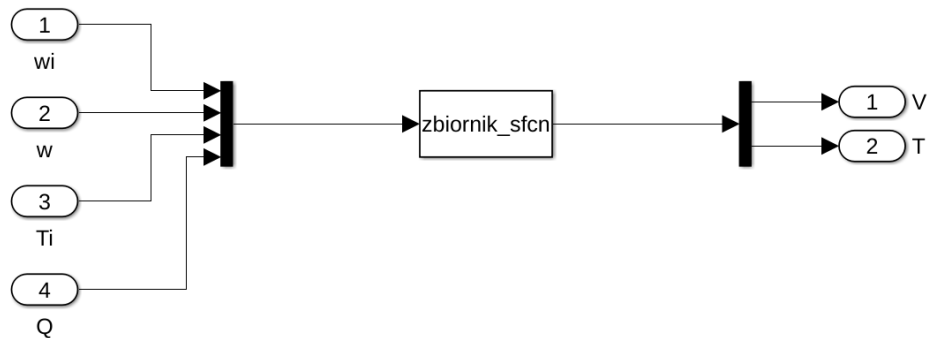
```


W celu linearyzacji modelu interesujące jest znalezienie punktu, dla którego proces będzie znajdował się w stanie równowagi. Jeżeli w stanie równowagi wszystkie wejścia pozostają stałe przez okres dłuższy niż największe opóźnienie czasowe występujące w układzie, to proces znajduje się w stanie ustalonym. Wokół stanu ustalonego linearyzuje się zazwyczaj modele układów nieliniowych. Wartości wyjściowe w stanie ustalonym można wyliczyć analitycznie z równań stanu (w stanie ustalonym zerują się pochodne), analitycznie przy użyciu transmitancji i twierdzenia o wartości granicznej:

$$y_u = \lim_{s \rightarrow 0} sY(s)$$

W Matlabie można to wykonać numerycznie przy pomocy funkcji `trim`, która przyjmuje jednak tylko modele zapisane w Simulinku. W tym celu stworzono model przy użyciu **s-funkcji**, która przestaje być aktualnie wspierana przez Matlab, ale wciąż działa, i wprowadzono dla niej alternatywne rozwiązanie (przejście z levelu -1 na level -2). Model z Simulinka przedstawiono na Rysunku poniżej:

Widać na nim blok s-funkcji, który skonfigurowano, podając drugi skrypt. Kod ten również został podany w konspekcie. Jego celem jest umożliwienie s-funkcji korzystania z skryptu `zbiornik_stan.m`, który wykorzystano do opisu modelu. Kod pliku `zbiornik_sfcn.m` przedstawiono poniżej:

```

function [sys,x0,str,ts]=zbiornik_sfcn(t,x,u,flag,V0,T0)
    switch flag
        case 0 % inicjalizacja
            str = [];
            ts = [0 0];
            s = simsizes;
            s.NumContStates = 2; % liczba stanów ciągłych
            s.NumDiscStates = 0; % liczba stanów dyskretnych
            s.NumOutputs = 2; % liczba wyj
            s.NumInputs = 4; % liczba wej
            s.DirFeedthrough = 0; % wejście nie przenosi się bezpośrednio
na wyjście
            s.NumSampleTimes = 1; % czas próbkowania
            sys = simsizes(s);
            x0 = [V0, T0];
        case 1 % pochodne
            wi = u(1);
            w = u(2);
            Ti = u(3);
            Q = u(4);
            sys = zbiornik_stan(t,x,wi,w,Ti,Q);
        case 3 % wyjście
            sys = x;
        case {2 4 9}
            sys = [];
        otherwise

```

```

        error(['unhandled flag =',num2str(flag)]);
    end
end

```

Po zdefiniowaniu odpowiedniego modelu w Simulinku, wykorzystano funkcję `trim`, w celu poszukiwania stanu ustalonego. W tym celu wzorując się na przykładowym kodem podanym w konspekcie zdefiniowano parametry wejściowe do funkcji `trim` i wywołano ją.

```

X0=[0.04;303]; % wektor stanu (w stanie ustalonym)
U0=[0.4;0.4;293;12000]; % wektor wej [wi,w,Ti,Q]
Y0=[0.04;303]; % wektor wyj (chcemy aby obj to cieczy w zbiorniku
była stała i wynosił 0.04 m3
%X0,U0,Y0 stanowi punkt wokół którego funkcja trim stara się znaleźć
stan ustalony. Możliwe na równie
%zablokować wybrane wartości wej, wyj i stanu aby pozostały stałe
(tzn. aby funkcja trim ich nie
%zmieniała). Słuchaj do tego wektory IX,IU,IY, np.:

IX=[]; % wartości stanu nie są blokowane
IU=[1;2;3]; % pierwsza (wi), druga (w) i trzecia zmienna wejściowa (Ti)
jest zablokowana (na wartościach odpowiednio: 0.4,0.4,293)
IY=[1;2]; % pierwsza (V=0.04) i druga (T=303) zmienna wyjściowa jest
zablokowana
V_0 = 0.04;
T_0 = 293;
[x,u,y,dx] = trim('zbiornik_sys',X0,U0,Y0,IX,IU,IY)

```

Warning: S-function block 'zbiornik_sys/S-Function' references obsolete level-1 MATLAB S-function 'zbiornik_sfcn'. Manually review the code and convert to level-2 MATLAB S-function if necessary. For more information, see Convert Level-1 MATLAB S-Functions to Level-2.

```

x = 2x1
    0.1477
   302.8920
u = 4x1
10^4 x
    0.0000
    0.0000
    0.0293
    1.2000
y = 2x1
    0.1477
   302.8920
dx = 2x1
10^-11 x
    0.0000
   -0.1394

```

Przy pierwszym użyciu funkcja `trim` zwróciła ten sam wynik, jest to zachowanie, które sugeruje, że funkcja napotkała błąd, o czym można dowiedzieć się z dokumentacji. W celu uzyskania poprawnych wyników zdecydowano się na zmianę parametrów funkcji `trim`, a dokładniej precyzji obliczenia punktu równowagi. Zwiększając precyzję do poziomu 10^{-5} otrzymano następujące rezultaty:

```

[x,u,y,dx] = trim('zbiornik_sys',X0,U0,Y0,IX,IU,IY, [], [], [1,1e-5])

```

Warning: S-function block 'zbiornik_sys/S-Function' references obsolete level-1 MATLAB S-function 'zbiornik_sfcn'. Manually review the code and convert to level-2 MATLAB S-function if necessary. For more information, see Convert Level-1 MATLAB S-Functions to Level-2.

f-COUNT	MAX{g}	STEP	Procedures
8	0.0285714	1	
17	0.0328252	0.5	Hessian modified twice
31	0.0330837	0.0156	Hessian modified twice
47	0.0331525	0.00391	Hessian modified twice
60	0.0337081	0.0312	Hessian modified twice
72	0.0348969	0.0625	Hessian modified twice
83	0.0375005	0.125	Hessian modified twice
96	0.0381962	0.0312	Hessian modified twice
109	0.0388893	0.0312	Hessian modified twice
128	0.0389003	0.000488	Hessian modified twice
137	0.0516188	0.5	Hessian modified twice
148	0.0551484	0.125	Hessian modified twice
161	0.0560295	0.0312	Hessian modified twice
175	0.0564724	0.0156	Hessian modified twice
188	0.0573535	0.0312	Hessian modified twice
198	0.0646292	0.25	Hessian modified twice
212	0.0650589	0.0156	Hessian modified twice
220	0.10213	1	Hessian modified twice
230	0.103563	0.25	Hessian modified twice
239	0.105678	0.5	Hessian modified twice
247	0.107321	1	Hessian modified twice
259	0.107362	0.0625	Hessian modified twice
267	0.107978	1	Hessian modified twice
275	0.107979	1	Hessian modified twice
283	0.107979	1	Hessian modified
291	0.107979	1	Hessian modified twice
299	0.0490386	1	Hessian modified
307	0.0824511	1	Hessian modified
315	0.102627	1	Hessian modified
323	0.106416	1	Hessian modified
331	0.0978765	1	Hessian modified
339	0.0531202	1	Hessian modified
347	0.0519923	1	Hessian modified twice
355	0.0502636	1	Hessian modified
363	0.0502244	1	Hessian modified
371	0.0501203	1	Hessian modified twice
379	0.0490445	1	Hessian modified
387	0.0487814	1	Hessian modified
395	0.0463784	1	Hessian modified
403	0.0452181	1	Hessian modified
411	9.62278e-05	1	Hessian modified
419	9.17324e-15	1	Hessian modified twice
420	9.17322e-15	1	Hessian modified twice

Optimization Converged Successfully

Active Constraints:

1

2

4

9

x = 2x1

0.0400

303.0000

u = 4x1

10⁴ x

0.0000

0.0000

0.0293

1.6800

y = 2x1

0.0400

303.0000

dx = 2x1

10⁻¹⁴ x

0

0.9173

Obliczony teraz punkt pracy zgadza się z tym punktem ustalonym, który obliczony został analitycznie na wcześniejszych zajęciach. Następnie możliwe zostało przystąpienie do wykonania linearyzacji funkcji w punkcie. W tym celu skorzystano z funkcji Matlba - **linmod**, do której podano model z Simulinka oraz wektor wejściowy i stanu w stanie ustalonym.

```
[A,B,C,D] = linmod('zbiornik_sys', x, u);
```

Warning: S-function block 'zbiornik_sys/S-Function' references obsolete level-1 MATLAB S-function 'zbiornik_sfcn'. Manually review the code and convert to level-2 MATLAB S-function if necessary. For more information, see Convert Level-1 MATLAB S-Functions to Level-2.

Wynikiem funkcji linmod są macierze opisujące przestrzeń stanu, na których podstawie możliwe jest wyznaczanie transmitancji w zależności od jednej z czterech zmiennych wejściowych: (w_i , w , T_i , Q). Oczywiście otrzymano transmitancje zarówno na objętość cieczy w zbiorniku jak i temperaturę, stąd dwie transmitancje.

```
[licz,mian] = ss2tf(A,B,C,D,1);
printsys(licz,mian)
```

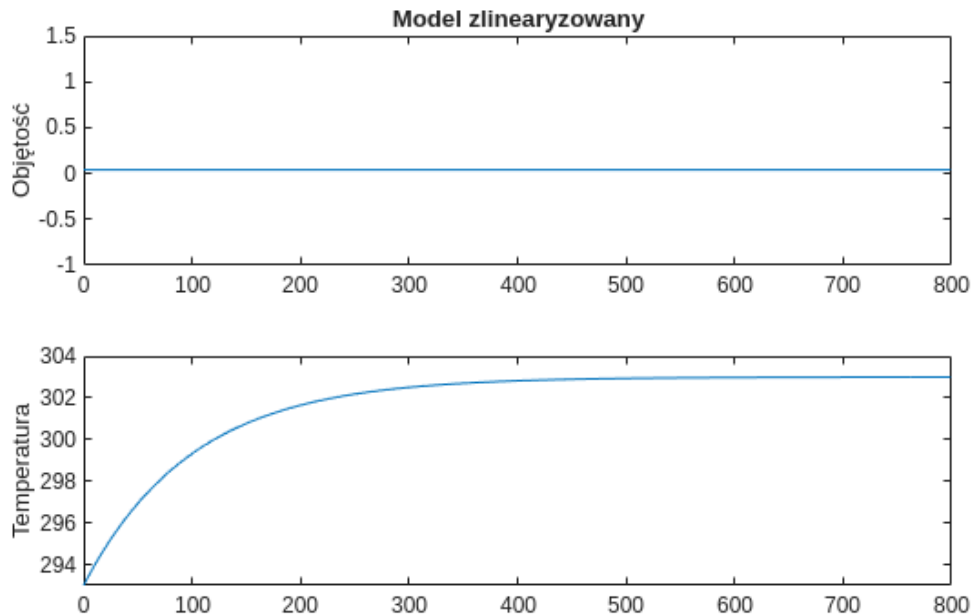
```
num(1)/den =
      0.001 s + 1e-05
      -----
      s^2 + 0.01 s

num(2)/den =
    -0.25 s - 1.3344e-15
    -----
      s^2 + 0.01 s
```

Wykorzystując funkcję **lsim** przystąpiono do wykreślenia wykresu dla zlinearyzowanego modelu. Należy tutaj jednak pamiętać, że dla takiego modelu należy podawać współrzędne względne od punktu w stanie ustalonym, stąd do wartości na wykresach dodawana jest wartość w stanie ustalonym.

```
figure()

X_pocz = [0.04; 293];
X_ust = [0.04; 303];
x0 = X_pocz - X_ust;
U = zeros(length(t), length(u));
y = lsim(A,B,C,D,U,t,x0);
subplot(2,1,1), plot(t,y(:,1) + X_ust(1)), title('Model
zlinearyzowany'), ylabel('Objętość ')
subplot(2,1,2), plot(t,y(:,2) + X_ust(2)), ylabel('Temperatura')
```


Obliczenia dla modelu nieliniowego, przy nowym wektorze stanu wyznaczonym przy użyciu funkcji trim:

```

wi = u(1);
w = u(2);
Ti = u(3);
Q = u(4);
[t,xx] = ode45(@zbiornik_stan, [0:799], [V0,T0], [], wi, w, Ti, Q);

```

Porównanie wykresu z modelem rzeczywistym i zlinearyzowanym. Jak można zauważyć na poniższym wykresie wraz z wzrostem odległości od punktu w stanie ustalonym błęd zaczyna rosnąć. Oczywiście w tym przypadku są to bardzo małe wartości rzędu jednej tysięcznej stopnia Kelwina. Natomiast trzeba by być świadomym tego zjawiska i nie pozwalać sobie na symulacje modelu w zbyt dużej odległości od punktu, w którym został on zlinearyzowany.

```

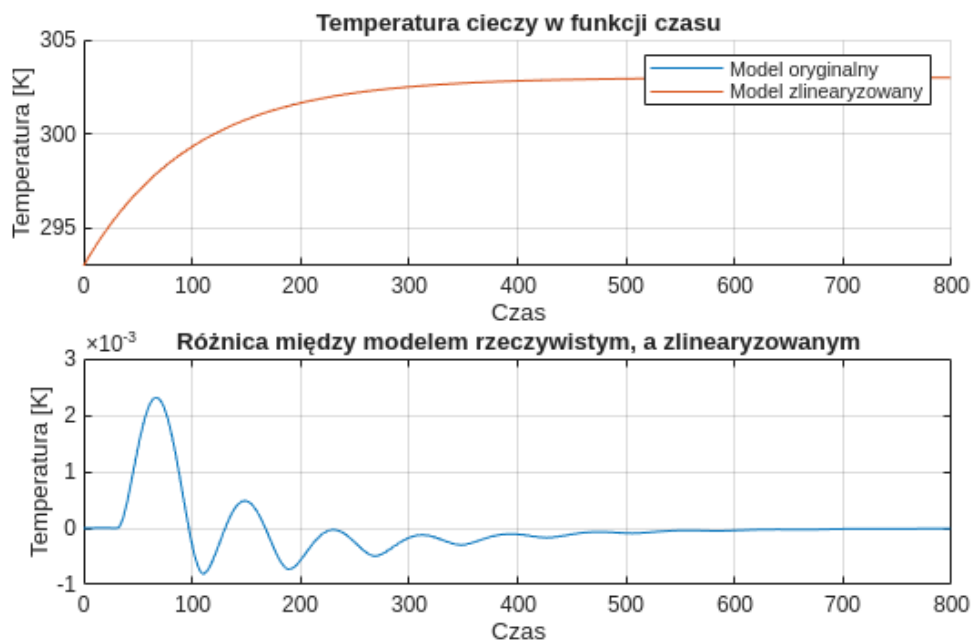
figure()
subplot(2,1,1)
hold on
plot(t,y(:,2) + X_ust(2)),
plot(t, xx(:,2))
title("Temperatura cieczy w funkcji czasu")
ylabel('Temperatura [K]')
xlabel("Czas")
grid on
legend("Model oryginalny", "Model zlinearyzowany")
hold off

subplot(2,1,2)
plot(t, xx(:,2)- (y(:,2) + X_ust(2)))
title("Różnica między modelem rzeczywistym, a zlinearyzowanym")
xlabel("Czas")
grid on

```



```
ylabel('Temperatura [K]')
```


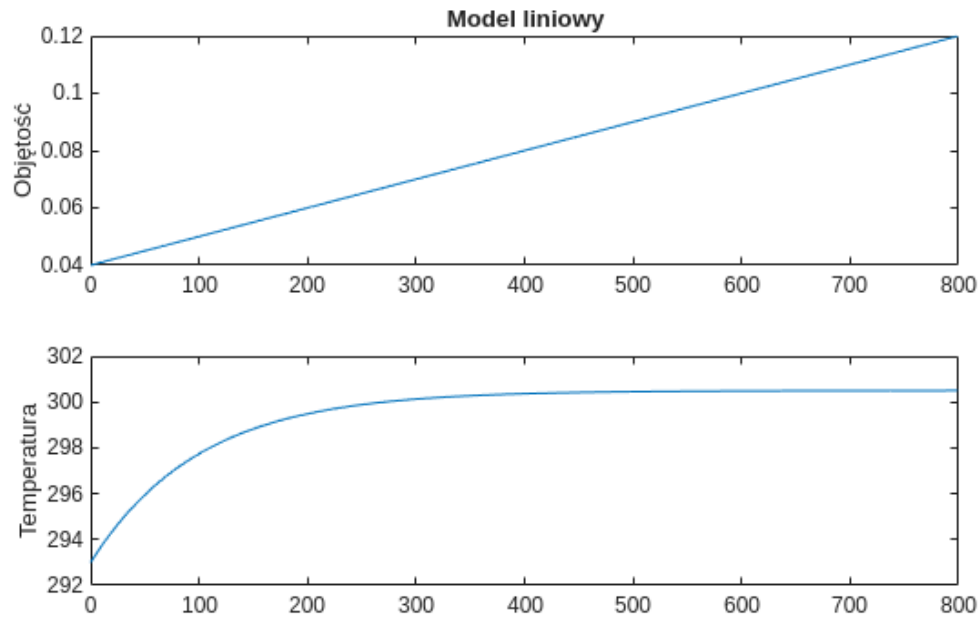
Kolejnym etapem laboratorium było przeprowadzenie podobnych obliczeń, natomiast tym razem z przyjęciem parametrów:

$w_i = 0.5$ i $w = 0.4$. Wyniki symulacji przedstawiono w poniższym kodzie:

```
X_pocz = [0.04; 293];
X_ust = [0.04; 303];
x0 = X_pocz - X_ust;
U = zeros(length(t), length(u));
```

W tym jednak przypadku, zmienia się parametr w_i , dlatego, zmieniono wektor U podawany do funkcji `lsim`, która odpowiada za symulację

```
wi = 0.5;
U(:,1) = wi - u(1);
y = lsim(A,B,C,D,U,t,x0);
subplot(2,1,1), plot(t,y(:,1) + X_ust(1)), title('Model liniowy'), ylabel('Objętość')
subplot(2,1,2), plot(t,y(:,2) + X_ust(2)), ylabel('Temperatura')
```


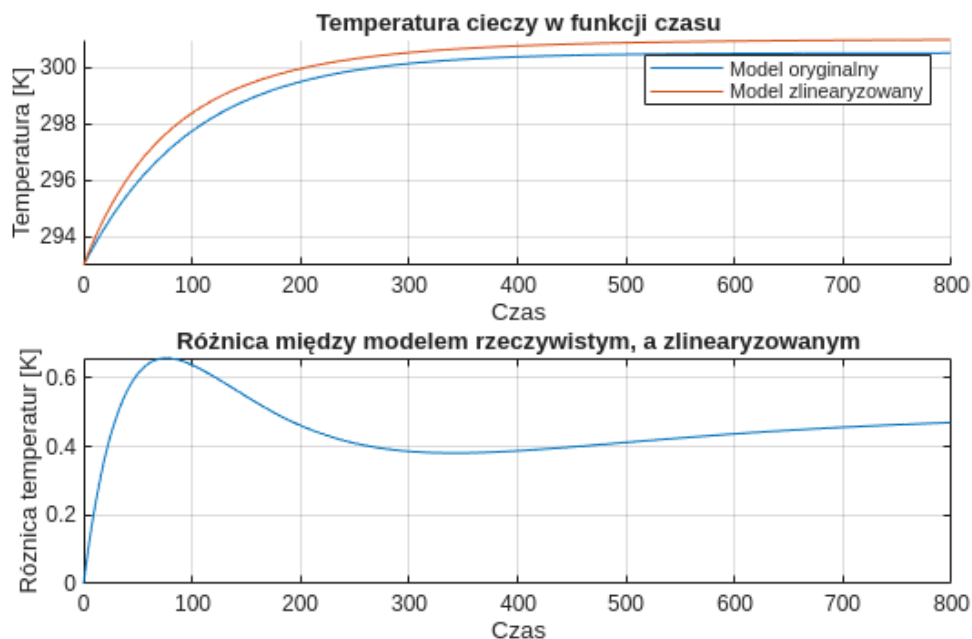
```

wi = 0.5;
w = u(2);
Ti = u(3);
Q = u(4);
[t,xx] = ode45(@zbiornik_stan, [0:799], [V0,T0], [], wi, w, Ti, Q);

figure()
subplot(2,1,1)
hold on
plot(t,y(:,2) + X_ust(2)),
plot(t, xx(:,2))
title("Temperatura cieczy w funkcji czasu")
ylabel('Temperatura [K]')
xlabel("Czas")
grid on
legend("Model oryginalny", "Model zlinearyzowany")
hold off

subplot(2,1,2)
plot(t, xx(:,2)- (y(:,2) + X_ust(2)))
title("Różnica między modelem rzeczywistym, a zlinearyzowanym")
xlabel("Czas")
grid on
ylabel('Różnica temperatur [K]')

```


W stanie nieustalonym, gdy więcej wody wpływa do zbiornika niż z niego wypływa, błąd spowodowany linearyzacją modelu staje się coraz to bardziej znaczący. Jak można zauważyć po powyższych wykresach. W obu symulacjach ciecz w zbiorniku nie jest w stanie osiągnąć zadanej temperatury, natomiast dla modelu liniowego temperatura cieczy jest bliższa temperaturze zadanej. Ciekawym spostrzeżeniem jest fakt, że błąd między modelami nie maleje do zera tylko utrzymuje się na dość wysokim poziomie w porównaniu do wcześniej rozważanego problemu.

Wnioski

Podczas laboratorium przeprowadzono symulację i linearyzację nieliniowego modelu zbiornika. Wykorzystano metodę Rungego-Kutty do symulacji modelu nieliniowego oraz funkcje `trim` i `linmod` do wyznaczenia punktu ustalonego i linearyzacji układu. Wykazano, że linearyzacja jest dokładna jedynie w pobliżu punktu pracy – im dalej od niego, tym większe odchylenie wyników modelu liniowego od nieliniowego. Przy małych zmianach parametrów różnice były minimalne, ale w przypadku większych zmian, oraz przy dynamicznym zachowaniu modelu, błędy wzrastały odpowiednio proporcjonalnie, co widoczne było na wykresach. Zauważono, że model liniowy nie zawsze odwzorowuje rzeczywiste zachowanie układu, co może prowadzić do błędnych wniosków, jeżeli odchylenia są znaczne. Linearyzacja jest więc użyteczna do analizy blisko punktu pracy, lecz wymaga ostrożności przy większych zmianach warunków wejściowych.